КРЫВІНКА

ВЕРАСЕНЬ
№14 (222)
2018 год

ІНФАРМАЦЫЙНА-КУЛЬТУРНАЯ ГАЗЕТА БЕШАНКОВІЦКАГА РАЁНА

МЕРКАВАННЕ РЭДАКТАРА

ПЫТАННІ ДА ЧЫНОЎНІКАЎ І ІХ АДКАЗЫ

На наўпроставых лініях, якія штосуботу праводзіць кіраўніцтва раёна, я часта задаю пытанні, якія, на думку многіх бешанковічаў, даўно пара вырашыць, то-бок, набалелыя. І калі некаторыя з іх потым вырашаюцца лёгка, вырашэнне іншых ідзе са скрыпам.

Скажам, напрыканцы жніўня мной узнімаліся пытаньні абсталявання стаянак для ровараў на мясцовай аўтастанцыі і каля Бешанковіцкага рынка. У пачатку верасня прышлі адказы ад зацікаўленых асобаў, што на рынку веластаянка ўжо ёсць, а на аўтастанцыі будзе цягам верасня.

Больш-менш скранулася з мёртвай кропкі вырашэнне пытання пра лужыны на праезджай частцы дарог у Бешанковічах. Хаця трэба бачыць, як адпіхваюцца ад вырашэння такіх элементарных пытанняў чыноўнікі. Ліквідаваць хаця адну лужыну для іх – нібыта адчуць уласны востры зубны боль.

А вось пытанне з добраўпарадкаваннем найкарацейшай дарогі ад шматпавярховак вуліцы Чарняхоўскага да бальніцы забуксавала. Маўляў, дарога тая праходзіць праз дзяржлесфонд, а таму ўлады нічога не могуць зрабіць, каб прывесці яе ў парадак.

Думаецца, людзі таму і не хочуць звяртацца да чыноўнікаў дзеля вырашэння нейкіх грамадскіх пытанняў, што бачаць гэта адкрытае нежаданне дапамагаць, адгаворкі і адпіскі. Поўнасцю збанкрутаваў інстытут мясцовых дэпутатаў, якія сядзяць быццам мышы пад венікам, не жадаюць праявіць ініцыятыву, выйсці да людзей, каб вырашыць грамадскія праблемы.

І апошнюю інстанцыю людзі бачаць у "Крывінцы", якая тыя праблемы агучвае і неяк садзейнічае вырашэнню.

Г.Станкевіч

ЗДАРОЎЕ

СЯРЭДНІ ЎЗРОСТ І АЛЬКАГОЛЬ

У Вялікабрытаніі дабрачынныя грамадзкія ініцыятывы Public Health England і The Drinkaware Trust разам зь дзяржаўнымі мэдычнымі органамі пачынаюць кампанію «Дні без алькаголю».

Мэты кампаніі

Кампанія накіравана на людзей сярэдняга веку з мэтай зьнізіць спажываньне алькаголю і мінімізаваць шкодныя наступствы для здароў. Пра гэта піша брытанская газэта The Guardian.

Сучасная навука атрымлівае ўсё больш зьвестак пра тое, што частае спажываньне алькаголю зьвязана з такімі рызыкамі для здароўя, як высокі крывяны ціск, хваробы сэрца і сем відаў раку.

Апрача таго, спажываньне алькаголю павялічвае колькасьць спажываных калёрый, бо моцныя алькагольныя напоі — высокакалярыйныя і, адпаведна, павялічваюць рызыку набору вагі і атлусьценьня.

Новыя нормы

У нядаўна выдадзеных галоўным лекарам Злучанага Каралеўства Салі Дэйвіс правілах ужываньня алькаголю гаворыцца, што мужчыны і жанчыны не павінна выпіваць у тыдзень больш за шэсьць 175-грамовых келіхаў віна або 1 літар 50 грамаў.

Гэта вельмі сур'ёзны крок брытанскіх уладаў, які выкліканы змрочнай статыстыкай. Нядаўняе дасьледаваньне паказала, што 40-гадовыя мужчыны, якія перавышаюць згаданую норму, у сярэднім скарачаюць сваё жыцьцё на 1,6 года, а жанчыны такога ж узросту — на 1,3 года.

Гэтыя сур'ёзныя захады брытанскіх уладаў зьяўляюцца падставай і для беларусаў сярэдняга веку задумацца пра кантроль над сваім спажываньнем алькаголю.

С.Абламейка
Радыё Свабода

ВОСЕНЬ

*З жураўлінаю песьняй
апусьціцца ціха на дол,
і пад пэндзлем яе геніяльным
народзіцца тое,
што прымусіць мяне
беспрычынна шукаць валідол,
бо абмёрлае сэрца чамусь
захлынецца спакоем.*

*Будуць яблыкі ноччу
будзіць у нябёсах Касцоў,
сонца ранкам асьлепне
ад строяў зіхоткіх у клёнаў,
і запаліцца зорка
апошніх маіх дзьмухаўцоў,
і Сусьвет адлюструецца
ў лужынах першых зашклёных.*

*І халоднай вужакай
імжа запаўзе за каўнер,
каб не даць ні на момант
ў рэальнасьці дзей усумніцца.
І наваліцца раптам туга,
як укормлены зьвер,
каб дарэмна ня песьцілі
ў сэрцы надзеяў сініцу.*

*Я вітаю цябе, мая восень!
Дай моўчкі руку,
расфарбуй пазалотай
задумлівы ясень ля хаты.
І за тое, што ты
ёсьць на прывідным сьвеце пакуль,
я чакаю цябе кожны год,
як ратунак, заўзята.*

Г.Станкевіч

СЕЛЬСКІЯ ПРАБЛЕМЫ

ХТО Ў ХАЦЕ ГАСПАДАР

Не першы год вяскоўцы ў Бешанковіцкім раёне мараць назваць «калгаснае» жыллё сваім. Чаму перспектыва імглістая, ведаюць у ЗАТ «АСБ-Агра Наватар».

У няпростай сітуацыі апынуліся жыхары аграгарадка Будзілава і суседняй вёскі Вяжышча. Абодва населеныя пункты - у дваццаці хвілінах язды ад райцэнтра. І аб'ядноўвае іх агульная праблема - немагчымасць спачатку прыватызаваць, а цяпер ужо выкупіць «калгаснае» жыллё. У руках 70-гадовай Зінаіды Зайцавай - сто разоў перачытаная папера: несуцяшальны адказ з райвыканкама. Чарговая адмова ў выкупе дома, дзе разам з сям'ёй пражывае восем гадоў, пенсіянерка ўспрымае хваравіта:

- Робім усё, каб дом выглядаў нармальна, не разваліўся. Вокны памянялі, своечасова фарбуем, за парадкам сочым, усё - у колерах і зеляніне, а толку: ня сёньня заўтра нам могуць паказаць на дзверы.

Рашэннем мясцовых уладаў жыллё дасталася сельчанкам яшчэ ад гаспадаркі імя Каранеўскага. У новенькі дом перабраліся пасля таго, як стары, таксама "калгасны», прызналі непрыдатным для пражывання. Пераязджалі ўжо без кіраўніка сям'і Яўгена Іванавіча. Ён працаваў у гаспадарцы, потым сышоў у лягсас, успамінае аб мужы Зінаіда Зайцава:

- Сем гадоў, як яго няма з намі. Лічу, прадпрыемству муж аддаў лепшыя гады. Сама я працавала ў кнігарні райпо. Цяпер на пенсіі, мяне даглядае дачка Наташа з мужам і дзецьмі. Жывем ўсе разам, дружна.

Іх дом па вуліцы Задарожнай відаць здалёк. Як арыенцір - 12-метровыя разьбяныя арэлі. Зрабіць фота на фоне ажурнай славутасці хочуць многія. Сям'я запэўнівае: каб дом быў іхнім, можна было б замахнуцца на новы цікавы праект па добраўпарадкаванні.

Такім жа ўзорным можна назваць і распісаны яркімі фарбамі дом Вольгі Тырсавай па суседству. Вольга Мікалаеўна - памочнік выхавальніка ў дзіцячым садзе. Яе муж Віктар Міхайлавіч гадоў 15 як механізатар. Пераезд у Вяжышча даўся ім нялёгка: прыйшлося пакінуць прыватызаваную кватэру ў Будзілаве. Двухпавярховы шматкватэрны дом, у якім яна знаходзілася, на кансервацыі. Закладзеныя цэглай вокны і дзверы, дах, які спаўзае ўніз - карціна сумная.

Свая цяжкая гісторыя ў Марыны Красіцкай, якая таксама думае аб тым, як зрабіць жыллё прадпрыемства сваім. Больш за 30 гадоў сяльчанка аддала мясцовай гаспадарцы, і цяпер, напэўна, працавала б там жывёлаводам. Але ў дзверы пастукала бяда - у аварыі разбіўся сын Жэня. Цяпер Марына Фёдараўна і дзень і ноч даглядае 26-гадовага хлопца, які стаў інвалідам І групы.

Не ўсе наймальнікі разважаюць так жа. З 40 дамоў у Вяжышчы і Будзілаве толькі 15 збіраліся выкупіць, уводзіць у курс справы Кацярына Качан, юрысконсульт «АСБ-Агра Наватар». Разам з яго дырэктарам Леанідам Пянькоўскім яны з гатоўнасцю дэманструюць дакументы. У іх - тлумачэнне, чаму праблема ўзнікла, а рашэнне яе зацягнулася. На сёння здзейсніць здзелку куплі-продажу нельга, заключае Кацярына Андрэеўна:

- Прычына - адсутнасць праваўстанаўліваючых папер на дамы сельгас-прадпрыемства. Калі гаспадарку імя Каранеўскага перадалі «АСБ-Агра Наватар» як маёмасны комплекс, не ўлічылі важных нюансаў. Нацыянальнае кадастравае агенцтва да гэтага часу не можа ажыцявіць дзяржрэгістрацыю пера-ходу права ўласнасці на прадпрыемства як маёмасны комплекс ад Бешанковіцкага раёна да ЗАТ «АСБ-Агра Наватар». Не хапае дакумента, які пацвярджае фактычную перадачу прадпрыемства, няправільна складзены сам

(працяг на стар. 2)

КРЫМІНАЛ

НОВАЯ СХЕМА КРАДЗЯЖА

Супрацоўнікі ўпраўлення МУС па раскрыцці злачынстваў у IT-сфэры выявілі інтэрнэт-краму, якая спэцыялізавалася на продажы новых прыладаў для крадзяжу грошай з банкавых картак — скімэраў.

Праваахоўнікам раней былі вядомыя прылады, якія счытваюць зьвесткі банкаўскіх картак дзеля крадзяжу грошай. Звычайна такія ставіліся на прымальнік банкаўскай карткі, і пры пэўнай ступені ўважлівасьці кліент банкамата мог іх заўважыць.

Новыя прылады, якіх дагэтуль ня бачылі ў Беларусі і якія пачалі прадаваць у Горадні, амаль незаўважныя: звонку банкамата відаць толькі невялічкае вочка камэры (яна запісвае, як чалавек набірае пін-код), а асноўная частка прылады прымацаваная ўнутры банкамата.

У сучасных банкаматах ёсьць «антыскімінгавыя» сыстэмы, але яны, кажуць праваахоўнікі, бясьсільныя перад гэтым новым тыпам скімэраў.

"Радыё Свабода"

СЕЛЬСКІЯ ПРАБЛЕМЫ

(пачатак на стар. №1)
перадатачны акт. Да таго ж у ім няма інфармацыі аб передачы ў складзе маёмасці фінансавых і іншых абавязацельстваў ...

Праца над памылкамі патрабуе часу і сродкаў. На пераафармленне ўсіх 40 дамоў сыдзе каля 80 тысяч рублёў. Сума для бюджэту гаспадаркі адчувальная. Але Леанід Пянькоўскі ад абавязацельстваў не адмаўляецца:

- Правa ўласнасці на капітальныя збудаванні мы маем намер адстойваць у судзе. Зрабіць дакументы для ўсіх дамоў адным махам не зможам, але паэтапна - цалкам. Не выключаю, што ўслед за дазволам на куплю жылля ўстане новае пытанне - кошты. Бо прадавацца дамы будуць згодна з заканадаўствам па ацэначным кошце. Канкрэтныя лічбы назваць не бяруся, вельмі прыблізна гэта ў межах 30 - 40 тысяч рублёў.

Леанід Канстанцінавіч звяртае ўвагу, што жыллё - залаты рэзерв любога сельгаспрадпрыемства, бонус для прыцягнення кадраў. Таму падыход да продажу будзе ўзважаны, прынцыповы. Пры гэтым у першую чаргу на куплю могуць разлічваць ветэраны гаспадаркі і вяскоўцы, якія працягваюць працаваць у «АСБ-Агра Наватар».

КАМЕНТАР

Сяргей Акуневіч, першы намеснік старшыні Бешанковіцкага райвыканкама:

- Праблема, з якой сутыкнулася прадпрыемства «АСБ-Агра Наватар», не адзінкавая і актуальная не толькі для нашага рэгіёну. Прайшлі часы, калі хаты рэгістравалі ледзь не па даведцы прыналежнасці. Сёння ўсё нашмат больш жорстка. Але ў жыцці магчыма рознае, напрыклад, адна гаспадарка можа перадавацца другому, трэцяму і так па ланцужку. Важна, каб дакументы пры гэтым захаваліся і былі ў парадку. А калі не, то прыйдзецца чакаць доўгай працэдуры. Праблема не надуманая, вырашыць яе ў корані рэальна толькі зверху. Магчыма, даўшы сельгаспрадпрыемствам свайго роду індульгенцыю.

СБ

ХАТА ЗА ІЛЬГОТНЫ КРЭДЫТ

Сваё жыллё для шматдзетнай сям'і — гэта гарантыя стабільнасці і спакою за будучыню дзяцей. Так лічыць жыхарка пасёлка Бачэйкава Таццяна Амоненка — мама дарослай дачкі і траіх малалетніх сыноў.

Сем гадоў прайшло з таго часу, як яна разам з мужам Аляксандрам прыступіла да збору дакументаў на ўзвядзенне катэджа, пяць - з моманту старту будаўнічых работ. Вось толькі доўгачаканае наваселле па-ранейшаму далёка. Чаму? У няпростай сітуацыі разбіралася карэспандэнт «Рэспубліка».

Жыццё на прыродзе

Да жаніцьбы Аляксандр жыў у Мінску. Таццяна - у Віцебску. Пазнаёміліся выпадкова, доўга разважлялі. А праз паўтара года вырашылі ажаніцца. Саша перабраўся ў Віцебск, і неўзабаве маладыя вызначыліся - трэба з'ехаць далей ад шумнага горада і ўладкавацца на зямлі. Зараз Таццяна распавядае:

- Гэта было цалкам усвядомленае рашэнне. Мы хацелі мець шмат дзяцей, свой уласны сад, вялікую гаспадарку. Так восем гадоў таму і прыехалі сюды, у сельгаспрадпрыемства ААТ «Бешанковіцкі аграсэрвіс». Нам выдзелілі службовае жыллё. Муж пайшоў працаваць, а я пакуль сядзела ў дэкрэтным адпачынку з малодшым Аляксандрам - яму было ўсяго два гадкі. Ужо тады мы разумелі: ведамасная жылплошча - часовы варыянт. Таму вырашылі - трэба будавацца. Сельсавет дапамог падабраць участак. Так, каб побач з домам быў максімальна вялікі зямельны надзел, бо ўжо тады пачыналі абзаводзіцца жыўнасцю ...

Пад новабудоўлю выбралі пляцоўку ў суседняй ад Бачэйкава вёсцы Клешчыно. Доўга думалі над праектам дома і адрыны. Малявалі самі, потым падключылі праекціроўшчыкаў. На паперы дом быў гатовы, а для рэальнага ўвасаблення ідэі ў жыццё спатрэбіліся, вядома ж, грошы. Да таго часу ў сям'і ўжо з'явіўся другі сын - Валадар. Старэйшай дачкі (ад першага шлюбу Таццяны) яшчэ не было васемнаццаці, так што сям'я змагла прэтэндаваць на льготны крэдыт. Сабралі дакументы, звярнуліся ў банк. Там нібыта і параілі падрадчыка - прыватную фірму, якая раней ужо ўзводзіла дом для адной са шматдзетных сем'яў раёна.

Хлеў з камфортам

Грошай як такіх, сцвярджаюць Амоненкі, яны ў руках не трымалі. Першы транш у суме 365 мільёнаў рублёў (недамінаваных) банк пералічыў па іх заяве адразу падрадчыку. А той узяў і ... знік на паўгода. І на званкі адказваць перастаў. Шукалі. Па словах Таццяны Мікалаеўны, разам з райвыканкамам і банкам. Знайшлі. Дырэктар фірмы даслаў супрацоўнікаў, якія падрыхтавалі, нарэшце, «падушку» пад падмурак. Потым работы на будпляцоўцы ізноў былі спыненыя на некалькі месяцаў. А калі аднавіліся, начальства загадала працоўным займацца ўжо не домам, а адрынай. Таццяна успамінае:

- Мы з Сашам вельмі баяліся, што крэдыту на дом не хопіць - усё даражэе. Прасілі падрадчыкаў у першую чаргу будаваць дом - хлеў для жывёлы не галоўнае. Але кіраўнік фірмы настаяў на сваім. Цяпер, як бачыце, скаціна жыве з камфортам. У адрозненне ад нас ...

Падрадчык з горам напалову паспеў выкласці сцены катэджа, часткова уладкаваў фасад, абтынкаваў памяшканне ўнутры, усталяваў ацяпляльнае абсталяванне, падвёў ваду, зрабіў каналізацыю і заявіў: усё, грошай больш няма. У недабудаванае жыллё і хлеў для скаціны было ўкладзена на «старыя» грошы прыкладна 1,6 мільярда рублёў (!).

Амоненкі забілі трывогу. Сцвярджалі: на думку спецыялістаў, з якімі яны кансультаваліся, цэны моцна завышаныя. Плюс якасць работ не вытрымлівае ніякай крытыкі. Што і было пасля пацверджана дакументальна. Вось толькі будфірма адмаўлялася штонебудзь выпраўляць да моманту здачы дома ў эксплуатацыю. А як яго здасі, калі там патрэбны сур'ёзныя фінансавыя ўліванні, якіх зараз у сям'і няма?

Я не я, і хата не мая

Доўгія хаджэнні па афіцыйных кабінетах, напісанне скаргаў і хадайніцтваў, адвакаты, камісіі і экспертызы ... У снежні мінулага года раённы суд вынес рашэнне аб тым, што будаўнічая фірма-падрадчык павінна выплаціць шматдзетнай сям'і 33 тысячы рублёў (ужо дэнамінаваныя) за невыкананне тэрмінаў работ і ліквідацыі дэфектаў, а таксама ў якасці кампенсацыі за маральныя страты і пені. Вось толькі ў самой фірмы, як гэта стала модна ў апошні час, ніякай маёмасці ў наяўнасці не аказалася. А яе заснавальнік па дакументах адказнасці за «праколы» свайго прадпрыемства не нясе ...

Што цяпер? У Амоненкаў, акрамя дзесяцігадовага Сашы і сямігадовага Валадара, ужо расце трохгадовы Ілля. Палова заработнай платы бацькі хлапчукоў, які на сёння з'яўляецца іх адзіным карміцелем, ідзе на пагашэнне крэдыту, выдадзенага банкам пад будаўніцтва жылля. У тым ліку і тых самых сродкаў, якія былі неправамерна спісаныя выканаўцам работ з рахункаў. Утрымацца на плаву сям'і дапамагаюць сваякі і ўласная падсобная гаспадарка. Колькі часу і сродкаў спатрэбіцца для завяршэння будаўніцтва? Складана сказаць, бо сёння руйнуецца ўжо тое, што было пабудавана - абвальваецца фасад, аўтаматыка няправільна устаноўленага катла выйшла са строю, шмат іншых недапрацовак. Спагнаць грошы з нядбайнага падрадчыка цяпер складана, судовыя выканаўцы вось ужо паўгода спрабуюць знайсці хоць нейкае рашэнне праблемы, а дакладней, маёмасць фірмы, але марна.

Атрымліваецца, шматдзетная сям'я апынулася ў крэдытнай пастцы. Чацвёртую зіму яна вымушана будзе ацяпляць два дамы, марнуючы на гэта немалыя сумы. Разрывацца паміж новай недабудаванай сядзібай, дзе ўтрымліваецца жыўнасць, і цяперашнім службовым жыллём (у чатырох кіламетрах), дзе жывуць самі. І збіраць капейкі на тое, каб падрыхтаваць да пераезду хаця б адзін пакой - на месяцы, як ні круці, справа пойдзе хутчэй. Але сур'ёзны стрымліваючы фактар - трое малалетніх дзяцей. Яны да бытавых эксперыментаў ніяк не гатовыя ...

(скарочана)

А.Вераск
"СБ"

ЗДАРЭННІ

ЗАБОЙЦА КАЗУЛІ ПАКАРАНЫ

Амаль тры тысячы рублёў павінен заплаціць жыхар Віцебска ў якасці кампенсацыі шкоды, нанесенай навакольнаму асяроддзю, за забойства дзікай казулі ў Бешанковіцкім раёне.

Такое пакаранне плюс абмежаванне волі вызначыў суд Бешанковіцкага раёна для віцябляніна, які паквапіўся на раненага звера.

У пачатку года мужчына, знаходзячыся ў гасцях у маці ў Бешанковіцкім раёне, вырашыў парыбачыць. Каля вадаёма ўбачыў параненую казулю, якую ён дабіў, а мяса склаў у заплечнік. Варта адзначыць, што ў той час паляванне на казулю была забароненае.

Інфармацыя пра інцыдэнт паступіла ў абласную інспекцыю аховы жывёльнага і раслінная свету, супрацоўнікі якой выехалі на месца. Праз некалькі гадзін дзякуючы сумесным намаганням прыродаахоўнікаў, міліцыянтаў і работнікаў ДЛГУ «Бешанковіцкі лясгас» парушальніка затрымалі. Ён распавёў аб зробленым і паказаў месца, дзе кінуў заплечнік з мясам.

Суд Бешанковіцкага раёна прысудзіў браканьера да абмежавання волі з спагнаннем шкоды, нанесенай навакольнаму асяроддзю, у памеры 2 940 рублёў.

"ВВ"

МЫ І ЭЎРАЗЬВЯЗ

ДАРОЖНАЯ МАПА СУПРАЦЫ

Кіраўнікі місіяў Эўразьвязу ў Беларусі 11 верасьня прынялі «Дарожную мапу супрацы з грамадзянскай супольнасьцю ў Беларусі на 2018–2020 гады», паведамляе Эўрапейская служба вонкавых сувязяў.

Асамблея дэмакратычных няўрадавых арганізацыяў Беларусі тым часам адзначае, што брала ўдзел у абмеркаваньні праекту дакумэнту на стадыі распрацоўкі — і што ў «дарожнай мапе» ўлічаныя некаторыя заўвагі і прапановы Асамблеі НДА.

«Дарожная мапа» прадугледжвае як фінансавую падтрымку розных ініцыятываў і праграмаў, так і палітычныя перамовы і адукацыйныя захады.

Сярод беларускіх праблемаў, на разьвязаньне якіх накіраваныя праграмы «дарожнай мапы», пералічваюцца:

– праблемы з правамі чалавека (згадваецца беларускі дзяржаўны плян выканання правоў чалавека),

– кепскае асяродзьдзе для разьвіцьця грамадзянскай супольнасьці і малы памер актыўнай грамадзянскай супольнасьці,

– моцная цэнтралізаванасьць улады і слабае ўцягненне грамадзянаў у прыняцьце рашэньняў,

– брак бюджэтных рэсурсаў на праекты ў энэргаэфэктыўнасьці, ахове навакольнага асяродзьдзя і барацьбе са зьменай клімату,

– слабае інфармаваньне беларусаў пра эўрапейскія каштоўнасьці і іншае.

Як расказаў Свабодзе юрыст Асамблеі НДА Юры Чавусаў, такая «дарожная мапа» — звычайная справа ў супрацы Эўразьвязу з краінамі Усходняга партнэрства, але адносна Беларусі падобны дакумэнт прыняты ўпершыню.

«Рэч у тым, што Беларусь з Эўразьвязам бракуе рамкавых дакумэнтаў: шмат у чым стратэгія ўзаемадзеяньня суб'ектаў грунтуецца на сытуацыйных пагадненьнях, — разважае Чавусаў. — Напрыклад, калі адбываецца нейкая лібэралізацыя, як з пачаткам вайны ва Украіне, адкрываюцца магчымасьці і зьяўляецца жаданьне супрацоўнічаць. А мапы, у якіх кірунках супрацоўнічаць, няма. Такім чынам, супраца ў значнай ступені залежала ад кулуарных пагадненьняў, сытуацыйных дамоўленасьцяў між дэлегацыяй Эўракамісіі і асобнымі міністэрствамі. Гэта робіць непрагназавальным разьвіцьцё падзеяў — што зручна некаторым суб'ектам, але нязручна грамадзянскай супольнасьці агулам».

Як адзначае Чавусаў, «дарожная мапа» ня толькі акрэсьліла прыярытэты кірункаў супрацы (і ня толькі зь няўрадавымі арганізацыямі, але часам і з уладамі), а таксама вызначыла індыкатары, паводле якіх можна меркаваць пра пасьпяховасьць супрацы.

Напрыклад, як ідзе супраца ў сфэрах свабоды слова, свабоды асацыяцыяў і свабоды мірных сходаў, будуць меркаваць у тым ліку па базах затрыманых і аштрафаваных, якія складае праваабарончы цэнтар «Вясна». Адным з індыкатараў будзе колькасьць затрыманьняў і штрафаў за журналісцкую дзейнасьць.

Радыё Свабода

АНАЛІТЫКА

У ЧЫМ СІЛА, БРАЦЕ, БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАВЫ?

Уладную «вертыкаль» не варта блытаць з дзяржавай: ніякай задачы, акрамя ўтрымання ўлады, з яе дапамогай вырашыць немагчыма.

Жнівень для адзінага палітыка (АП) завяршыўся разглядам чарговых кадравых пытанняў. Ён прызначыў і даў згоду на прызначэнне амаль двух дзясяткаў чыноўнікаў: ад міністра фінансаў да дырэктара ААТ «Брэсцкі электралямпавы завод». Адным словам, «вертыкаль». Яе яшчэ, згодна з традыцыяй, часта называюць «кіраўнічая вертыкаль», аднак нядаўні візіт АП у Аршанскі раён паказаў, наколькі беларускі варыянт «вертыкалі» здольны кіраваць.

У тым, што любая ўлада, арганізаваная вертыкальным чынам, нейкіх іншых інтарэсаў, акрамя сваіх уласных, абслугоўваць не ў стане, я і раней ніколі не сумняваўся. І справа тут не ўва мне. Справа ў сусветнай практыцы, якая ў дадзеным пытанні з тэорыяй не разыходзіцца. Але паколькі беларусы з'яўляюцца «рускімі, толькі са знакам якасці», дык і прадстаўнікі беларускай вертыкальнай «дыяспары» без свайго знака абыходзіцца не могуць. Вось толькі ён, хутчэй, з'яўляецца знакам бяды.

Ён не трымаецца ў таямніцы. Пра яго шмат і з веданнем справы гаварыў 31 жніўня АП. Гэта п'янства з нагоды і без нагоды — «і больш за ўсё без нагоды». П'янства «да страты пульсу, і гэта праз дзень або кожны дзень...». Аднак рашэнне прынятае: прафесіяналаў падобнага ўзроўню «ў кіраўніцтве не будзе». Раней былі, і ў значнай колькасці, а цяпер не будзе.

АП сказаў — АП зрабіў. Дакладней, паабяцаў зрабіць. У краіне, у якой дзяржаўная ідэалогія выбудаваная вакол «чаркі і скваркі», прасцей пераламаць «вертыкаль», чым усталяваную традыцыю.

Пэўную надзею, канешне, дае працэс натуральнай змены пакаленняў. Але наколькі новае пакаленне кіраўнікоў зможа супрацьстаяць «зялёнаму змею» — пытанне адкрытае. Веданне замежных моў — так, уменне размаўляць у свеце на адной і той жа мове з фінансістамі — так. Аднак з гэтага не вынікае, што памаладзелае на 20–25 гадоў пакаленне кіраўнікоў не збочыць на пракладзеную папярэднікамі сцяжыну…

«У нас, — як любіў паўтараць лірычны герой Міхаіла Жванецкага, — з сабой было». Ад сябе дадам: было, ёсць і будзе.

Хто будаваў маякі?

«Часу на раскачку няма. <…> Ніякай раскачкі — толькі наперад. Я найперш чакаю ад вас жорсткай дысцыпліны на падведамасных прадпрыемствах і вашых міністэрствах. З гэтага трэба пачынаць», — даваў наказ чарговым прызначэнцам АП.

Наперад за кошт жорсткай дысцыпліны. Цікавая кіраўнічая канцэпцыя, пагадзіцеся. Ва ўстанаўленні жорсткай дысцыпліны як у галоўным фактары развіцця былі зацікаўленыя і егіпецкія фараоны, і рымскія імператары. Іншых фактараў яны не ведалі, і па-свойму мелі рацыю, бо цяглічныя высілкі людзей і жывёл заўсёды было выгадна стымуляваць пугай.

Але прамысловая рэвалюцыя пачалася ў Еўропе не ў выніку ўдасканалення пугі, а ў выніку вынаходніцтва паравой машыны і яе масавага ўкаранення на вытворчасці і транспарце. І ўсяму гэтаму свет абавязаны прыватнай ініцыятыве і прыватным грошам. Што да ўкладу кіраўнічай «вертыкалі», то ні на стадыі вынаходніцтва, ні на стадыі ўкаранення зафіксаваць яго не ўдалося.

«Што тычыцца ролі дзяржавы ў эканоміцы, суд пайшоў на нараду і пакуль не вярнуўся», — такое аўтарытэтнае меркаванне нобелеўскага лаўрэата Дугласа Норта. Яго можна смела распаўсюдзіць не толькі на сферу вынаходніцтва і інавацый, але і на стварэнне інфраструктуры. Сцвярджэнне спрэчнае, таму падмацуем яго гістарычным прыкладам.

На працягу 200 гадоў эканамісты былі ўпэўненыя, што маякі ў Англіі будаваліся дзяржавай і за дзяржаўныя грошы. Адпаведныя прыклады мы можам знайсці, у тым ліку, у працах класікаў эканамічнай навукі (Рыкарда, Міль, Кейнс).

Для таго, каб зразумець, чым і як завяршылася ўсеагульная памылка, я прывяду фрагмент з лекцыі эканаміста Аляксандра Аузана: «І тут знайшоўся зануда. Я маю на ўвазе чалавека, які таксама атрымаў Нобелеўскую прэмію па эканоміцы, — гэта Рональд Коуз. Ён вырашыў праверыць, хто будуе маякі. Ён пайшоў у архіў Брытанскага адміралцейства і стаў высвятляць. І прыйшоў да парадаксальнай высновы: маякі будавалі гільдыі капітанаў судоў, асацыяцыі суднаўладальнікаў, мясцовыя супольнасці, але не дзяржава. Так, яны перадаваліся ў кіраванне адміралцейству, але дзяржава гэтага не рабіла».

Усё пад кантролем

Сучасныя паспяховыя дзяржавы праблемамі дысцыпліны на прадпрыемствах не займаюцца. Аднак было б сур'ёзнай памылкай лічыць, што яны цалкам самаўхіліліся ад падтрымання парадку. Але падтрыманне парадку на дзяржаўным узроўні не мае ніякага дачынення да барацьбы з п'янствам міністраў. Парадак — гэта закон, прычым закон універсальны.

Вернемся ў калыску прамысловай рэвалюцыі — Вялікабрытанію. У пачатку XIX стагоддзя ў краіне было прынята больш за 200 законаў, якія прадугледжвалі смяротнае пакаранне за эканамічныя злачынствы. На шыбеніцу адпраўлялі з 12 гадоў за шкоду, якая перавышала 6 пенсаў (кошт булачкі).

Жорстка? Звышжорстка. Аднак на стадыі пераходу ад аграрнага грамадства да грамадства індустрыяльнага такая жорсткасць сябе апраўдала. Яе вынікам стаў новы сацыякультурны тып чалавека — «чалавек законапаслухмяны». Яго не варта блытаць з «чалавекам рабалепным», які трымае паставу пакоры ў прысутнасці начальства. Апошні тып у нас шырока распаўсюджаны. Айчыннае тэлебачанне рэгулярна яго дэманструе…

Для людзей, пазбаўленых унутранай крыніцы дысцыпліны і парадку, пастаянна трэба крыніца вонкавая. Ролю такой крыніцы і выконвае ўладная «вертыкаль» з АП на чале. Яму ў чарговы раз я і даю слова: «Патрэбны вынік, патрэбна дысцыпліна. Гэта фактары нашай незалежнасці. Таму што ад гэтага залежыць развіццё эканомікі. Самае страшнае, за што мы павінны «баяцца», — гэта эканоміка. Іншых праблем у нашым грамадстве няма. Усё астатняе мы трымаем жорстка на кантролі. Эканоміка перш за ўсё!»

«Іншых няма праблем». Усё пад кантролем. У тым ліку — скарачэнне колькасці арганізацый, якія выконваюць навуковыя даследаванні і распрацоўкі (з 530 у 2012 годзе да 431 у 2016-м — мінус 18,7%), і зніжэнне колькасці іх персаналу (з 30 437 да 25 942 чалавек — мінус 14,8%).

Спадзяюся, ад шматлікіх кантралёраў са шматлікіх кантралюючых структур не схавалася і істотнае скарачэнне фінансавання навукі з дзяржаўнага бюджэту — з 0,39% да ВУП у 2000 годзе да 0,27% у 2016-м. Гэты паказчык на парадак ніжэй, чым у ЗША і Кітаі (гаворка, зразумела, ідзе пра адносныя лічбы)…

Калі меркаваць па зніжэнні колькасці нацыянальных патэнтаў на вынаходніцтвы (з 1015 у 2006 годзе да 892 у 2016-м), заняткі па стравой падрыхтоўцы беларускія навукоўцы ўжо актыўна распачалі.

* * *

У 1994 годзе будучы АП падняў «уладу з бруду» і на абломках савецкай уладнай «вертыкалі» выбудаваў «вертыкаль» постсавецкую, якую абвясціў дзяржавай. Аднак падобная вертыкальная канструкцыя калі і мае дачыненне да сучаснай дзяржавы, дык вельмі і вельмі аддаленае.

Усё, на што здольная ўладная «вертыкаль», — гэта ўтрымліваць уладу. Пакуль атрымліваецца, але цяжкасці з кожным днём нарастаюць. Таму тэма «захавання стабільнасці» ўвесь час і ўсплывае ў выступах АП.

Сяргей Нікалюк
"Новы Час"

ЗАКАНАДАЎСТВА

«ЭТО ХУДШИЙ ТРУДОВОЙ КОДЕКС В МИРЕ»

Поправки в Трудовой кодекс изменят временный характер применения контрактной системы на постоянный.

На осенней сессии Палаты представителей, которая начнется в октябре, депутаты во втором чтении рассмотрят проект поправок в Трудовой кодекс.

Всего предлагается внести изменения в более чем 160 статей кодекса, это 35% документа. Значительная часть правок предложена провластной Федерацией профсоюзов Беларуси. Некоторые из новелл касаются одного из ключевых элементов рынка труда Беларуси — срочных контрактов. Но наемным работникам от этого легче не станет.

Что внесли в проект нового кодекса?

Сейчас работающим пенсионерам в случае расторжения контракта по требованию работника в связи с нарушением нанимателем условий контракта выплачивают двухнедельное пособие, а всем остальным — в размере трех среднемесячных зарплат. Планируется, что новый кодекс всех уравняет, и пособие будет выплачиваться за три месяца.

Еще одно новшество — работать по совместительству можно будет больше, правда, только в отпуске. Согласно новой редакции кодекса, по совместительству можно будет работать 40 часов в неделю, находясь в отпуске по основному месту работы.

Поправки также предполагают, что отцам будет предоставлено безусловное право на отпуск до 14 дней в первые полгода после рождения ребенка. Наниматель будет обязан такой отпуск предоставить, хочет он этого или не хочет.

Сейчас работник может запросить неоплачиваемый социальный отпуск по семейно-бытовым обстоятельствам до 30 дней, однако работодатель не обязан его предоставлять.

По текущему законодательству мужчина имеет право уйти в полноценный отпуск по уходу за ребенком до трех лет. Правда, этим правом пользуется чуть более 1% отцов, имеющих детей до трех лет.

Матери и отцы в отпуске по уходу за ребенком смогут подработать — у нанимателя появится право привлекать таких сотрудников к сверхурочным работам, работе в государственные праздники, праздничные и выходные дни и даже направлять в служебную командировку. Все это с письменного согласия, конечно.

Еще один шаг в направлении гендерного равенства — в проекте документа уточняется термин «одинокий родитель»: это не только мать, но и отец, и усыновители. Это очень важно, потому что одинокие родители имеют некоторые дополнительные в сравнении с другими права.

Появится новый вид временного перевода работника к другому нанимателю — на срок до 6 месяцев в течение календарного года. Для этого надо желание основного нанимателя, его договоренность с другим нанимателем и согласие работника.

В новую редакцию включат главу, устанавливающую особенности регулирования труда тех, кто работает дистанционно.

Что эти изменения значат?

Некоторые изменения выглядят прогрессивными, но в целом «это худший трудовой кодекс в мире», заявил в комментарии для Naviny.by

(працяг на стар. 4)

ЗАКАНАДАЎСТВА

(пачатак на стар. №3)
председатель Белорусского конгресса демократических профсоюзов Александр Ярошук.

Отвлекая общественность некоторыми деталями, «власти забалтывают проблему, рассказывая о положениях, которыми прикрывают введение норм принудительного труда в Беларуси».

Ярошук напомнил, что репрессивные по отношению к работнику меры, в первую очередь контрактная форма найма, определены декретом № 29 от 1999 года.

«Декрет — все-таки не закон, он вводится временно, а вот кодекс, который приводится в соответствие с положениями декрета, — это серьезно, — сказал эксперт. — В действующем кодексе существует прямой запрет на заключение контракта для лиц, имеющих постоянный характер работы (токарь, слесарь, уборщица и т.д.). А вот в проекте нового документа этого положения нет, но есть нормы декрета № 29».

Это значит, говорит Ярошук, что количество работников, которые в скором времени будут трудиться по контракту, достигнет 100%. Международная организация труда (МОТ) выступает за то, чтобы занятость была постоянной. В развитых странах контрактная система используется лишь как элемент временной занятости.

Александр Ярошук считает, что срочные трудовые контракты, которые в Беларуси чаще всего заключаются на один год, — это короткий поводок, на котором наниматель держит работников: захочет уволить — уволит, не захочет опускать на другую работу — не отпустит.

«Это принуждение к труду», — подчеркнул Ярошук. Он обратил внимание, что в проект Трудового кодекса также вошли нормы декрета № 5, согласно которому наниматель имеет право изменять существенные условия труда. Это касается, например, перевода на более низкую зарплату или на неполную занятость.

Сегодня наниматель обязан известить работника о грядущих изменениях всего за 7 дней. Поправки в Трудовой кодекс предусматривают увеличение этого срок до одного месяца. Это означает, что правки придется вносить и в декрет № 5, и якобы соответствующая договоренность уже есть.

Отменить систему краткосрочных трудовых контрактов вместе с декретом «О содействии занятости населения» призывали белорусское правительство международные профсоюзные организации.

«С одной стороны, правительство предлагает трудящимся временные контракты, из-за которых трудоустройство носит неустойчивый характер, а с другой стороны, когда люди становятся безработными, с них взимаются какие-то дополнительные средства», — отмечал во время визита в Беларусь помощник генерального секретаря глобального профсоюза IndustriALL Кемаль Озкан.

Александр Ярошук выразил сожаление, что международные организации, включая МОТ, в течение продолжительного времени не воспринимали достаточно критично то, что происходит на рынке труда Беларуси, доверяя логике властей, представители которой заверяют, что белорусское трудовое законодательство не нарушает прав трудящихся.

«Мы же настаиваем, что система срочных контрактов является системой принудительного труда и нарушает права работников. Я надеюсь, нам удастся обратить внимание международных организаций на изменения в Трудовом кодексе, которые делают Беларусь страной временной занятости», — подытожил Александр Ярошук.

Елена Спасюк
"БЕЛАПАН"

САМАПАВАГА

«КОД БУЛЬБАША» ЯК ЗНАК НЕПАВАГІ ДА СЯБЕ

«Слуцкі хлебазавод» у афіцыйным дакумэнце цьвердзіць, што слова «бульбаш» у назьве не супярэчыць заканадаўству Рэспублікі Беларусь. Грамадзкія актывісты заяўляюць, што Інстытут мовазнаўства адмовіўся даваць заключэньне наконт слова «бульбаш». То бок, абразьлівае гэтае слова ці не — афіцыйна дагэтуль не заяўлена.

Тамсама па спасылцы ёсьць відэа, дзе некалькі менчукоў рознага ўзросту і полу кажуць, што слова «бульбаш» добрае і што «лабус», «пшэк», «хахол» — таксама нармальныя словы.

Што да людзей з вулічнага апытаньня, для мяне тут гаворка пра агульны культурны ўзровень. Я памятаю, як на пачатку 1990-х Менск быў усланы шалупіньнем ад семак. Пляваліся ўсе і паўсюль. Цяпер — не. Памятаю, што мацерных словаў у публічнай прасторы гучала болей. Цяпер значна меней. Людзі з вулічнага апытаньня, якія ўхваляюць слова «бульбаш», для мяне — з эпохі семкавага шалупіньня, калі разам з лаянкай былі распаўсюджаныя абразьлівыя мянушкі для этнасаў і рас.

Але ў кадры апытаньня ёсьць і досыць маладыя людзі, якія на пачатку 1990-х толькі нарадзіліся. Менавіта яны паўтараюць папулярную гандлёвую марку са словам «бульбаш». Дэ-факта дзяржава і ўзаконіла абразьлівую мянушку. Ды яшчэ, як вішанька на торце абразы, — літара «Ъ» на канцы назвы, якая шмат у каго асацыюецца з расейскім каляніялізмам царскіх часоў.

Узаконенаму «бульбашу» як брэнду ў канцы лістапада будзе чатырнаццаць гадоў. За гэты час сьледам за гарэлкаробамі падцягнуліся іншыя вытворцы. Забаўляльны комплекс «Поедем-поедим», збудаваны ў ахоўнай зоне Курапат, пачынаўся як «БульбашЪ-холл». Сьледам і дзяржаўныя прадпрыемствы далучыліся да бульбашызацыі краіны. Сярод іншых — «Слуцкі хлебазавод», які адзначыўся разгорнутым тлумачэньнем назвы гатунку «Бульбаш» як візытоўкі Беларусі за мяжой.

Зьнішчэньне ліцэяў, гуманізацыя Сталіна і легалізацыя «бульбаша» як нацыянальнага брэнда — гэта ўсё зьявы аднаго шэрагу. Гэта спрыяньне культурнай дэградацыі на агульнадзяржаўным узроўні.

У прынцыпе, гаворка пра агульны ўзровень людзей, якія кіруюць краінай. Вось нейкі чыноўнік у 2004-м зацьвердзіў сваім подпісам назву «БульбашЪ». Можа, той чыноўнік сам сябе так называе і думае гэтак жа, як і група менчукоў з вулічнага апытаньня. А вось хтосьці заўважыў першую партыю прадукцыі і не зрэагаваў. Не напісаў скаргу, не падаў у суд.

А што цяпер рабіць Інстытуту мовазнаўства? Прызнаць абразьлівы характар слова? Дык гэта зьнішчэньне ці ня самага папулярнага алькагольнага (і ня толькі) брэнда. Гэта ж мінус грошы ў казну дзяржавы. Вось і выбар: сказаць праўду ці зэканоміць казьне грошы, называючы чорнае белым.

«Код бульбаша» — гэта код непавагі да сябе. Магчыма, непавага ўзьнікла праз выхаваньне ў штодзённым чалавечым прыніжэньні, якое занізіла ўласную самаацэнку і пачуцьцё чалавечай годнасьці ў вялікай часткі беларусаў.

Тыя, хто зарабляе на псыхалягічных праблемах грамадзтва, — цынікі, якія рана ці позна мусяць атрымаць грамадзкую ацэнку сваёй дзейнасьці і панесьці рэпутацыйныя страты. Я ўпэўнены што ў Інстытуце мовазнаўства дастаткова спэцыялістаў, якія здатныя патлумачыць, што слова «бульбаш» — абразьлівае. Зрэшты, сама шырокая дыскусія з прыцягненьнем прадстаўнікоў дзяржаўных інстытуцый дапамагла б высьветліць, хто ў Беларусі бульбаш, а хто беларус.

Севярын Квяткоўскі

ТАКАЯ АДУКАЦЫЯ

КРАІНА ПЕРАФАРБОЎВАЕ ВАЛАСЫ

Калі ўявіць сабе ўсё гэта ў маштабе, калі пабачыць скрозь сьцены і дахі, калі праляцець гэтымі днямі над Беларусьсю чароўным квадракоптэрам, то можна пабачыць, як у Горадні і Віцебску, у Берасьці і Гомелі, у Івацэвічах і Рудзенску, у Петрыкаве і Мядзелі школьнікі перафарбоўваюць валасы ў натуральныя колеры.

Нехта проста перафарбоўвае — ну прыкапаліся дарослыя, ну што зробіш. Нехта дзеліцца з сяброўкай крыўдай і злосьцю — чым перашкаджалі ім мае фіялетавыя кудзеркі? Нехта шмыгае носам пад суворым матчыным позіркам. Але з кожным днём на Беларусі менее дзяцей з пафарбаванымі валасамі.

«А калі яны ўсе пафарбуюцца ў розныя колеры і прыйдуць у клясу, што гэта будзе?!» — адказала пытаньнем на пытаньне строгая чыноўніца ад адукацыі («А што ня так з пафарбаванымі валасамі?» — спыталіся ў яе). Я сумленна паспрабавала ўявіць сабе, што гэта будзе. Уявіла. Будзе кляса дзяцей з пафарбаванымі валасамі. Кляса як кляса, батанікі — на месцы, хуліганы — таксама, ніхто ня стаў разумнейшым ці дурнейшым, горшым ці лепшым, проста ў іх пафарбаваныя валасы.

Я ведаю адну жанчыну — яна сочыць за дрэскодам у адной школе. Па праўдзе, яна там наогул загадвае выхаваўчай часткай. Тры дні таму яна пры іншых дзецях накрычала на дзевяцікласьніцу за тое, што дзяўчынка прыйшла ў школу не заплеценая. «Што?! Ты ў люстра сябе бачыла?! Лахудра! Што гэта за выгляд?! Пайшла адсюль! Села яна! Ты ня маеш права тут знаходзіцца, вучаніцы так не выглядаюць!» Цікава, чаму ў школах па сёньня не забаранілі дарослае хамства, затое забаранілі пафарбаваныя валасы?

Так, яны вельмі крутыя — сёньняшнія дзеці. Яны расьлі бяз голаду і галечы, мамы і таты вадзілі іх у адукацыйныя цэнтры і на грунтоўныя заходнія мульцікі, чыталі ім скандынаўскія казкі і раз-пораз ставілі альбомы Лявона Вольскага. Гэтыя дзеці любяць свабоду і ведаюць, што маюць на яе права. Іх цяжка спалохаць. Яны прызвычаіліся, што іх погляды маюць права на існаваньне. Яны фарбуюць валасы ў сіні і ружовы. Яны гатовыя супрацьстаяць дарослым, у кожным разе — у пытаньні колераў. Напэўна, некаторыя дарослыя могуць палічыць гэта дзяржаўнай небясьпекай.

Тады гэтыя дарослыя кінуць распрацоўваць новыя праграмы і падручнікі. Забудуцца на рэформы і кампэтэнтнасны падыход. Стануць адзіным фронтам. І не дазволяць! Не дазволяць! Ніякіх! Пафарбаваных! Валасоў! У самы бліжэйшы час школы павінны будуць распрацаваць унутраныя дакумэнты. Склікаць бацькоўскія сходы. Пераадолець супраціў. І зрабіць так, каб ва ўсіх дзяцей былі валасы строга абазначаных колераў.

Гэта краіна, у якой мы жывём. У яе такія правілы. Большасьць дарослых ва ўладзе лічыць пафарбаваныя валасы небясьпечнымі. Што ж. Мабыць, так і трэба. Мабыць, і сапраўды. Дачушка, ну што ўжо. Ну давай. Будзем перафарбоўваць. Я сказала — перафарбоўваць! А ну марш у цырульню!

Я хацела папрасіць бацькоў. Якое б рашэньне не прынялі вашы дзеці — перафарбоўваць ці не перафарбоўваць бядовую сваю галаву — проста падтрымайце іх. Не станавіцеся на бок сыстэмы — станьце на бок дзіцёнка. Вырашыць ён ісьці на кампраміс і фарбавацца па правілах — гэта рашэньне, вартае павагі. Вырашыць супраціўляцца — тым больш павагі вартае. Як бы тое не было — давайце іх падтрымаем. Няма такога абавязку ў бацькоў — быць зброяй у руках дзяржавы. Абараняць і падтрымліваць сваіх дзяцей — такі абавязак у нас ёсьць.

І я хацела папрасіць дзяцей. Дзеці. Якога б колеру не былі вашыя валасы сёньня і заўтра. Ніколі, ніколі не забывайцеся на тое, як сьмешна, недарэчна і жаласна выглядаюць дарослыя, якія замест важных дарослых спраў патрабуюць ад дзяцей перафарбоўвацца.

Ганна Севярынец
"Радыё Свабода"

Заснавальнік і рэдактар: Станкевіч Георгій Мікалаевіч

Адрас рэдакцыі: Бешанковіцкі раён, в. Старыя Ранчыцы, e-mail: stan62@list.ru, тэл. 60237, маб. +375292184739
Газета выдаецца з сакавіка 2005г.

Падпісана да друку 30.09.2018 у 15.20
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца на ўласным абсталяванні.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.